सङ्कलनात्मकमूल्याङ्कनम्–II -2017

संस्कृतम्

अवधिः – होरात्रयम् | कक्षा – षष्ठी | पूर्णा ाः – शतम्

Date - 25.02.2017 (Saturday)

Name of the student ______________________________ **Section** _____

निर्देषाः –

- अस्मिन् प्रष्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति ।
- सर्वेषां प्रष्नानाम् उत्तराणि क्रमणैव संस्कृतेन लेखनीयानि ।
- सर्वे प्रष्नाः अनिवार्याः ।

खण्डः 'क' (पठितावबोधनम् – 50 अंकाः)

प्र.1 **अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –**

एकदा दश बालकाः स्नानाय नदीम् अगच्छन् । ततः ते तीर्त्वा पारं गताः। तदा तेषां नायकः अपृच्छत् – अपि सर्वे बालकाः नदीम् उत्तीर्णाः? तदा कश्चित् बालकः अगणयत्। सः स्वं न अगणयत् । अतः बालकः अवदत् – नव एव सन्ति । दशमः न अस्ति ।

I) एकपदेन उत्तरत – **(1×4=4)**

क) एकदा दश बालकाः स्नानाय कुत्र अगच्छन् ?

ख) ततः ते कथं पारं गताः?

ग) तदा तेषां कः अपृच्छत् ?

घ) सर्वे बालकाः काम् उत्तीर्णाः?

II) पूर्णवाक्येन उत्तरत – **(2×2=4)**

क) एकदा कति बालकाः स्नानाय नदीम् अगच्छन् ?

ख) अतः बालकः किम् अवदत् ?

III) भाषिककार्यम् – **(1×2=2)**

क) विपर्ययं चित्वा लिखत – बालिकाः ....

ख) ''बालकाः'' विभक्तिं लिखत । (प्रथमा बहुवचनम् / सप्तमी बहुवचनम्)

प्र.2 **अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –** **(2×5=10)**

क) अस्माभिः किं वक्तव्यम् ?

ख) शक्रावतारस्य तीर्थस्य निवासी कः आसीत् ?

ग) असतो मा कुत्र गमय ?

घ) अस्माकम् भारतदेशः कीदृशः अस्ति ?

ङ) कृषकात् दूरे किं तिष्ठति ?

प्र.3 **म×जूषातः पदानि चित्वा निम्नलिखितेषु वाक्येषु रिक्तस्थानानि पूरयत –** **(1×5=5)**

म×जूषा – | गंगायाम् , च, मा, कृत्वा, विद्यालये । |

क) मोहनः कार्यं .... गृहं गच्छति।

ख) वयं .... पठामः ।

ग) बालकाः बालिकाः........................क्रीडाक्षेत्रे क्रीडन्ति ।

घ) .... नौकाः सन्ति ।

ङ) गर्वं .... कुरु ।

प्र.4 **अधोलिखितेषु वाक्येषु उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत –** **(1×5=5)**

क) मत्स्याः ....बहिः आगच्छन्ति । (हे तडाग / तडागात्)

ख) .... पुष्पाणि विकसन्ति । (उद्याने / उद्यानाय)

ग) .... जनसंख्या । (नरगम् / नगरस्य)

घ) गंगा ....प्रभवति । (हिमालयात् / ग्रामात्)

ङ) खगाः ....निवसन्ति । (नीडानि / नीडेषु)

प्र.5 **कोष्ठकस्थ पदेषु उचितां विभक्तिं प्रयुज्य वाक्यानि पूरयत –** **(1×5=5)**

क) ....मीनाः सन्ति । (सरोवर)

ख) बालाः .... क्रीडन्ति । (क्रीडाक्षेत्र)

ग) सर्पः .... निर्गच्छति । (बिल)

घ) .... जलं पतति । (मेघ)

ङ) .... पत्राणि पतन्ति । (वृक्ष)

प्र.6 **निम्नलिखितानां पदानां विलोमपदं लिखत –** **(1×5=5)**

म×जूषा – | मूर्खः, नीरसा, आगच्छति, धनिकम्, निरर्थकः । |

क) सार्थकः ....

ख) निर्धनम् ....

ग) चतुरः ....

घ) गच्छति ....

ङ) सरसा ....

प्र.7 **समानार्थकपदं लिखत –** **(1×5=5)**

म×जूषा – | गगनम्, पृथ्वी, कोकिलः, ग्रन्थे, रविः । |

क) पुस्तके ....

ख) सूर्यः ....

ग) आकाशम् ....

घ) पिकः ....

ङ) धरित्री ....

प्र.8 उचितम् उत्तरपदं चित्वा लिखत – (1×5=5)

क) अस्मिन् पाठे कः मातुलः? (चन्द्रः / सूर्यः)

ख) स्वामी अजीजाय किं दातुं न इच्छति ? (जलम् / धनम्)

ग) सर्वत्र कः नन्दतु ? (सर्वः / कोऽपि)

घ) मार्गे कः आगच्छत् ? (अहम् / पथिकः)

ङ) जनाः पुष्पव्यजनानि कुत्र अर्पयन्ति ? (मन्दिरे / गृहे)

खण्डः 'ख' (अनुप्रयुक्तव्याकरणम् – 25 अंकाः)

प्र.9 म×जूषातः उचितरूपं चित्वा रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत – (1×5=5)

म×जूषा – तेभ्यः, आवयोः, ताभ्याम्, केन, एतौ ।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	एषः	1..........	एते
द्वितीया	एतम्	एतौ	एतान्
तृतीया	2.........	काभ्याम्	कैः
चतुर्थी	तस्मै	ताभ्याम्	3..........
पंचमी	तस्मात्	4............	तेभ्यः
षष्ठी	मम	5..........	अस्माकम्
सप्तमी	मयि	आवयोः	अस्मासु

प्र.10 म×जूषातः उचितधातुरूपं चित्वा रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत – (1×5=5)

म×जूषा – चलिष्यावः, गमिष्यामि, भविष्यतः, पतिष्यन्ति, नंस्यसि।

	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमपुरुषः	पतिष्यति	पतिष्यतः	1...............
मध्यपमुरुषः	2...........	नंस्यथः	नंस्यथ
उत्तमपुरुषः	3.........	गमिष्यावः	गमिष्यामः
प्रथमपुरुषः	भविष्यति	भविष्यतः	भविष्यन्ति
मध्यपमुरुषः	धाविष्यसि	धाविष्यथः	धाविष्यथ
उत्तमपुरुषः	चलिष्यामि	5..........	चलिष्यामः

प्र.11 वस्तूनि गणयित्वा उचितपदेन रिक्तस्थानानि पूरयत – (1×5=5)

क) 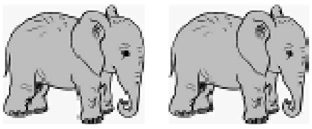 गजौ । (द्वौ / त्रि)

ख) 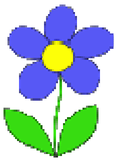 पुष्पम् । (द्वौ / एकम्)

ग) 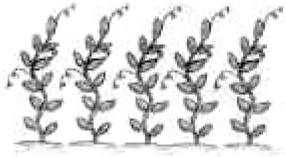 लताः । (प×च / त्रि)

घ) 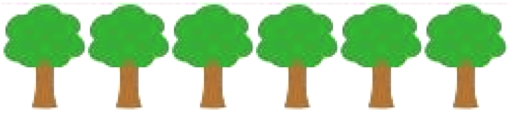 वृक्षाः । (सप्त / षट्)

ङ) लेखनी । (एका / एकमा)

प्र.12 कोष्ठकप्रदत्तैः उचितैः पदैः रिक्तस्थानपूर्तिम् कुरुत – **(1×5=5)**

क) अम्बाम् .... बाला न हसति । (विना / साफ)

ख) श्रीकृष्णः .... अलम् । (कंसम् / कंसाय)

ग) सः .... सह गच्छति । (जनकेन / जनकस्य)

घ) श्रीकृष्णाय .... । (अनमाम् / नमः)

ङ) विवादेन .... । (अलम् /मतम्)

प्र.13 निम्नलिखितान् वाक्यान् शुद्धं कुरुत – **(1×5=5)**

क) बालः कन्दुकेन क्रीडन्ति । (क्रीडति / क्रीडामः)

ख) अश्ववारः अष्वेन पतति । (अष्वेषु / अश्वात्)

ग) सा जनकः चलति । (सः / तात्)

घ) एषः गृहम् । (एषु / एतत्)

ङ) तत् पत्राणि । (तानि / तैः)

खण्डः 'ग' (रचनात्मककार्यम् – 15 अंकाः)

प्र.14 अधोलिखितं चित्रं म×जूषायाः सहायतया पंचवाक्येषु वर्णयत – **(2×5=10)**

म×जूषा –

वनस्य, अस्ति, व्याधः, सन्ति, अनेके, धावतः, वृक्षाः, एतत्, गजः, चलति, षषकौ, चित्रम् ।

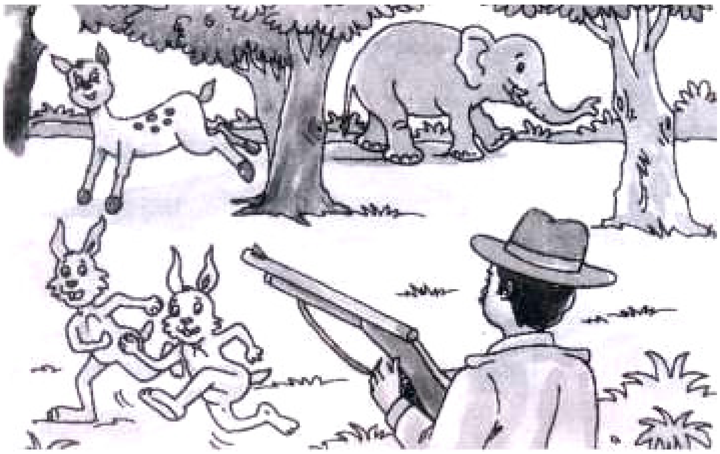

प्र.15 अधोलिखितं वार्तालापं पदं चित्वा पूरयत – **(1×5=5)**

म×जूषा –

खादन्ति, अहम् , षषकाः, आगच्छन्ति, त्वम् ।

अजः – 1................. चरामि , किम् 2.................. अपि चरसि ?

अश्वः – आम् आवाम् चरावः । पश्य शशकाः अपि अत्र एव 3.................... ।

अजः – 4.................... किम् खादन्ति ?

अश्वः – शशकाः तु शाकानि 5...................... ।

खण्डः 'घ' (अपठितावबोधनम् – 10 अंकाः)

प्र.16 अधोलिखितं गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत –

वसन्तः ऋतुराजः भवति । चैत्रे वैशाखे च मासे वसन्तः भवति । वसन्ते द्वौ प्रमुखौ उत्सवौ भवतः । प्रथमः उत्सवः वसन्तः उत्सवः अस्ति । द्वितीयः उत्सवः होलिका इति उत्सवः भवति। वसन्तस्य उत्सवे तु सर्वत्र प्रमादः, हासः–परिहासः च भवति । नराः, बालाः, महिलाः कन्याः च गायन्ति इतस्ततः नृत्यन्ति । होलिकायाः उत्सवः फाल्गुनमासस्य पूर्णिमायाम् भवति। नराः, महिलाः, बालाः, बालिकाः वृद्धाः च सर्वे जनाः एव प्रसन्नाः भवन्ति । जनाः परस्परम् रक्तचूर्णम्, पीतचूर्णम्, पाटलचूर्णम् हरितचूर्णम् च क्षिपन्ति । सर्वे परस्परम् मिलन्ति मिष्टान्नम् च खादन्ति।

I) एकपदेन उत्तरत – **(½×4=2)**

क) ऋतुराजः कः भवति ? (चैत्रः / वसन्तः)

ख) प्रथमः उत्सवः कः भवति ? (वसन्तः / दीपावली)

ग) द्वितीयः उत्सवः कः भवति ? (होलिकोत्सवः / वसन्तः)

घ) होलिकोत्सवे जनाः किम् खादन्ति ? (मिष्टान्नम् / चूर्णम्)

II) पूर्णवाक्येन उत्तरत – **(2×2=4)**

क) वसन्तस्य उत्सवे जनाः किम् किम् कुर्वन्ति ?

ख) होलिकोत्सवे जनाः किम् कुर्वन्ति ?

III) निर्देशानुसारम् उत्तरत – **(1×2=2)**

क) अर्थम् चिनुत – 'हासः' । (हँसी / डरना)

ख) मिष्टान्नम् । (गुलाबी पाउडर / मिठाई)

IV) गद्यांशस्य उचितं शीर्षकं चित्वा लिखत । **(2×1=2)**

(ऋतुराजः वसन्तः / दीपावली)